Společnost
pro církevní právo

ZRCADLO CÍRKVE

11/2022/1

Aktuality Společnosti pro církevní právo
Praha – Brno – Olomouc – Stříbro – České Budějovice

1. listopadu 2022 | 13. ročník

19. říjen 2022: podzimní trh právnické literatury v atriu Právnické fakulty Univerzity Karlovy.
19th October 2022: the autumn market of legal literature in the atrium of the Faculty of Law of Charles University.

Foto Jakub Nagy

Václavské náměstí naplnila naděje

V neděli 30. října 2022 zaplnily Václavské náměstí v Praze desítky tisíc lidí z celé republiky na demonstraci, jejímž mottem bylo: ***Zvládneme to.*** *Svolalo ji hnutí Milion chvilek pro demokracii za účelem snížení napětí, strachu a radikalizace populismu v naší společnosti, a na podporu Ukrajiny. I proti nepochybnému rozkladnému působení ruských tajných služeb u nás i všude jinde. Ty se nás pokoušejí rozeštvat, aby mohly dále pokračovat v útočné válce Ruska proti Ukrajině. A tak i mnohé naše populistické síly štvou proti členství České republiky v Evropské unii a našemu přátelskému vztahu ke Spojeným státům americkým.*

Z prohlášení organizace Milion chvilek pro demokracii z 31. října 2022 vyjímáme:

Nesešli jsme se totiž na protest proti vládě. Nesešli jsme se ani na její podporu. Pojilo nás něco mnohem abstraktnějšího a mnohem složitěji uchopitelného. Sešli jsme se kvůli naději. Kvůli vzájemné pomoci. Abychom sobě navzájem i všem kolem ukázali, že jsme v tom společně. Že se nepoddáme obavám, výhrůžkám ani nenávisti. Abychom ukázali, že tu je občanská společnost, které na demokratických hodnotách záleží.

Václavské náměstí 30. října 2022.

Foto Milion chvilek pro demokracii

Červená středa

Ve středu *23. listopadu 2022* se uskuteční další ročník mezinárodní iniciativy *Červená středa* (Red Wednesday), kdy si po celém světě společně připomínáme všechny lidi, kteří jsou pronásledováni pro své náboženské přesvědčení.

Nadpoloviční většina obyvatel naší planety žije v zemích, kde dochází k závažnému porušování náboženské svobody. Miliony lidí po celém světě čelí tvrdému pronásledování z důvodu víry a náboženství. Zvláště narůstá perzekuce křesťanů i projevy antisemitismu. Proto je třeba si pravidelně připomínat všechny oběti pronásledování a upozorňovat na závažná porušování lidských práv v oblasti náboženské svobody.

Iniciátorem Červené středy je křesťanská organizace *Aid to the Church in Need*. Heslem kampaně je slogan *Make a stand for faith and freedom* (Společně za víru a svobodu). Akce se v tentýž den koná rovněž v dalších zemích po celém světě. V České republice nad akcí převzala záštitu Česká biskupská konference, Ekumenická rada církví v ČR a Federace židovských obcí v ČR.

Do kampaně, jejímž znakem je červené světlo symbolizující krev trpících pro víru, se můžeme zapojit mnoha způsoby. Například nasvícením kostela, sloupu, sochy či významné budovy červeným světlem, uspořádáním liturgie, soukromým pomodlením za pronásledované či **zapálením svíčky nebo rozsvícením červeného světla** při setkání, v průvodu nebo **doma za oknem**. Přiznáme se, že vždy vkládáme mezi okenní skla svých bytů svíčku v červené skleničce a svítíme až skoro do půlnoci.

Podrobné informace o iniciativě Červená středa lze nalézt na stránkách: https://www.cervenastreda.cz/

Místní skupina v Praze

84. večer SPCP přede dveřmi

Srdečně zveme členy a příznivce Společnosti pro církevní právo na 84. večer v cyklu působení práva ve společnosti a církvi na téma

Ekologie a ekologická ohrožení, související s válkou na Ukrajině,

ve středu 9. listopadu 2022 od 17.00 v reprezentačním sále JUDr. Milady Horákové, č. 38 na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, nám. Curieových 7, Praha 1 – Staré Město, (přízemí vpravo, za sochou Oddanosti).

Vystoupí *doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D.*, vedoucí Katedry práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy a *Matouš Horák*, statkář z Podbrdí.

Na závěr večera malé pohoštění. V příloze k tomuto vydání Zrcadla církve naleznete plakátek.

Výzva k zasílání článků do Revue církevního práva

Vyzýváme autory, aby zasílali redakci časopisu Revue církevního práva články týkající se církevního práva, konfesního práva, právních dějin církví a dalších příbuzných oborů.

Články zasílejte v českém, slovenském nebo anglickém jazyce. Zvláště bychom rádi uvítali články **v angličtině**. Otiskli jsme již několikrát článek v tomto jazyce a pokaždé se to setkalo s bouřlivými ohlasy. Ať si s námi se všemi počtou i naši zahraniční přátelé. Revue církevního práva je již posílána na skoro dvě stě zahraničních adres.

Ještě je několik míst volných. Rádi bychom vydali Revue církevního práva č. 89–4/2022 do Vánoc.

redakce

Nová publikace již v tisku: Jiří Rajmund Tretera, České paměti

1. vydání, Leges, Praha, 2022, 510 s.

Nová kniha pamětí profesora Právnické fakulty Univerzity Karlovy JUDr. Jiřího Rajmunda Tretery s podtitulem *Dobrodružný život právníka, profesora právnické fakulty a kněze a jeho rodičů v posledních 120 letech* vypovídá o třech profesích jeho života: právníka, vysokoškolského učitele a v neposlední řadě katolického kněze.

Autor popisuje podrobně svůj dobrodružný život v oblíbené formě *třinácti částí rodinné kroniky*. Začíná svým narozením, dále údaji o třech svých nejbližších příbuzných, rodičích a bratru Sváťovi. Události jsou řazeny časově, od mládí tatínka i maminky, o jejich rodech. Dále od doby 1. republiky přes okupaci, dětství citlivého chlapce se vztahem k práci na venkově, dospívání za komunistického teroru, složitou cestu ke studiu práv, vojnu, práci podnikového právníka 1964–1990, život v podzemní církvi 1977–1989, až k nejnovější době 1990–2022.

Autor přiznává, že rád učí o světě, protože vedle svých profesí zůstává také trochu *zeměpiscem*, což byla jeho první životní touha. Knihu otvírá Prvním slovem, kde doporučuje celkem 10 pamětí významných českých osobností, které ho ovlivnily. V Předmluvě zmiňuje, že se snažil vedle dobového myšlení lidí popsat světové a české národní dějiny.

Zdůrazňuje, že na cestě ke křesťanské víře bylo důležité jeho obrácení v 15 letech roku 1955 v českobratrské církvi evangelické, doplněné po 17 letech katolickým vyznáním. Je třeba ocenit zcela neznámé údaje, popisující jeho tajný vstup, studium a působení v dominikánském řádu. A velkou otevřenost autora v zájmu pravdivosti, v odvážném stylu „Padni, komu padni!“.

Poutavá galerie autorových příbuzných, přátel i známých, s nejrůznějšími osudy, vytváří novodobou Kosmovu kroniku, týkající se dějin Čechů od konce 19. století až do současnosti.

Kniha obsahuje i četné fotografie. Důležité myšlenky jsou graficky zvýrazněny v rámečcích. Na konci je uvedena použitá literatura a výběrový rejstřík osobností.

Své olbřímí dílo věnoval autor docentu Záboji Horákovi, příteli, žáku a dlouholetému spolupracovníku v záslužné a plodné vydavatelské činnosti.

Na poslední, 500. straně čistého textu, končí prof. Jiří Rajmund Tretera slibnou větou: **„Na shledanou u Druhé knihy pamětí!“**. Protože jeho paměť je úžasná, postřehy podnětné, nezapomíná ani na humor, mohou se čtenáři těšit na pokračování!

PhDr. Helga Turková

Kniha Jiřího Rajmunda Tretery ***České paměti**. Dobrodružný život právníka, profesora právnické fakulty a kněze a jeho rodičů v posledních 120 letech* bude k dispozici na pultech knihkupectví v předvánoční době i na adrese https://www.knihyleges.cz/, kde bude možno si knihu objednat. Více na stránkách Zrcadla církve.

Knižní trh právnické literatury na pražské právnické fakultě

Ve středu 19. října 2022 se v atriu Právnické fakulty Univerzity Karlovy konal tradiční podzimní trh právnické literatury. Na pultu nakladatelství Leges si mohli studenti i ostatní zájemci s výraznou slevou zakoupit knihy z oboru církevního práva, konfesního práva a právních dějin církví od Jiřího Rajmunda Tretery a Záboje Horáka

- *Církevní právo, 2. přepracované a doplněné vydání*, Leges, Praha, 2022, 440 s.,
- *Konfesní právo*, Leges, Praha, 2015, 416 s., a
- *Právní dějiny církví. Synagoga a církve v průběhu dějin*, Leges, Praha, 2020, 288 s.

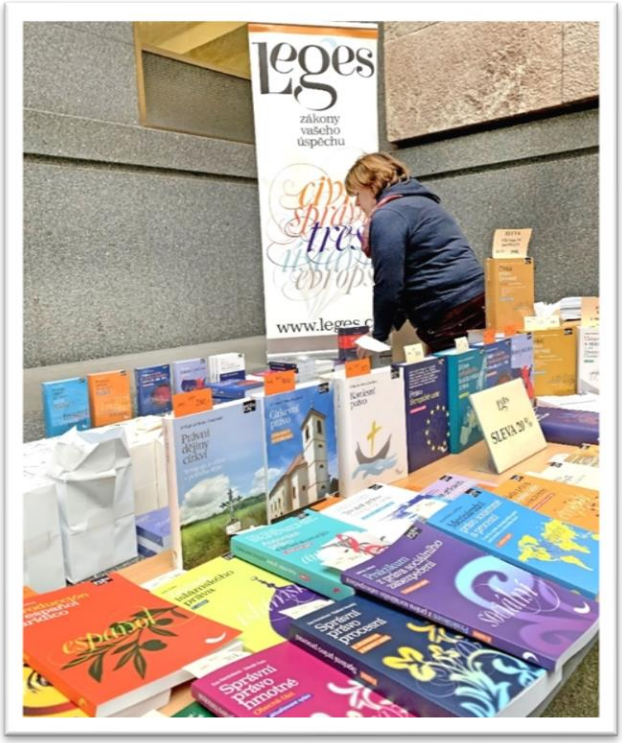

Text a foto Jakub Nagy

Sametová revoluce musí proběhnout v našem svědomí

Vyprávění Mons. Vojtěcha Šímy

V revoluční době roku 1989 přišla na otrokovickou faru za panem farářem Vojtěchem Šímou babička, že chce ke zpovědi: „Pane faráři, já jsem se moc provinila!“ „A co jste, babi, udělala,“ zeptal se pater Šíma. „Pane faráři, já nevěděla, co za hrůzy ty komunisti udělali.“ „No, ale babi,“ skočil ji farář Šíma do řeči. „Vy jste ale neudělala nic, ne?“ „Já jsem tam byla! Členkou KSČ. Já mám na tom všem vinu!“, vyznávala se slzami v očích stařenka.

Skutečná revoluce musí být doprovozena osobním opravdovým přiznáním viny, a to se nestalo, vysvětluje Vojtěch Šíma, pětasedmdesátiletý kněz na Velehradě.

Mons. Vojtěch Šíma.

Foto Martin Štecher

Vojtěch Šíma se narodil 11. prosince 1947 v katolicky vedené rodině drobného zemědělce v Heřmanicích u Oder. Rodina pocházela ze Spálova, sousední vesnice. V Heřmanicích si jeho rodiče vytipovali větší chalupu po odsunutých Němcích:

„Tatínek si přál hospodařit. Z vyprávění vím, že naše rodina nějakou chvíli bydlela s původní německou rodinou. Musela to být pro obě strany lidsky velice těžká situace. A zajímavé je, že žili v přátelství. Vícero německých rodin věřilo, že si budou moct vzít svůj nábytek. Shromáždili ho do jedné chalupy. A někdo z našich lidí to podpálil," popisuje Vojtěch Šíma poválečnou dobu tak, jak mu vyprávěli rodiče.

Nežili v bídě, ale neměli na rohlíky

Kolem roku 1950 Šímovi s nechutí souhlasili se vstupem do místního JZD, tak jako většina místních sedláků. Tatínek nastoupil do kravína jako zootechnik za měsíční plat 360 korun.

Rodina nežila v bídě, ale na rohlíky neměla, říká Vojtěch Šíma, který se šesti sourozenci chodíval tatínkovi do JZD pomáhat: „Museli jsme makat. Nakládali jsme hnůj na vozíky a vyváželi ho. Dojičky nám říkaly: ‚Ale chlapci, dyť vás ani za těma kravincema není vidět.' Museli jsme pracovat i doma na zahradě. Pořád bylo co dělat. Když byla chvilka, utekli jsme hrát fotbal nebo lyžovat. Žádná nuda. Teď kolikrát rodiče hledají, jak zaměstnat děti, u nás to problém nebyl," vypráví pater Šíma.

Šímovi měli sedm dětí. Vojtěch vzhlížel k bratrovi o sedm let staršímu, který se po teologických studiích v roce 1969 stal knězem. Zvláštní je, že spolu o touze po kněžství bratři takřka vůbec nemluvili.

Náboženská praxe patřila k jeho životu takřka automaticky – pravidelně se společně v rodině modlili, navštěvovali mše, tatínek pracoval nejen v JZD, ale i jako kostelník.

Když byla maminka nařčena ředitelem místní školy, že je krkavčí matkou, protože chce své děti přihlásit do náboženství, musel ředitelnu navštívit rozčilený tatínek a pro své děti náboženství ve škole vyhádat.

Vojtěch v dětství pochopil, že něco se na veřejnosti neříká: „Doma jsme mluvili o všem. Táta to dovedl všechno takovým svým chlapským způsobem vysvětlit. Třeba proč nebudeme příliš smutnit nad smrtí Gottwalda. Člověk pochopil, že názor rodiny na veřejnosti nevysvětlujeme, ale u nás doma máme jasno. Ve škole, když chtěli, aby se přihlásil, kdo chodí do náboženství, tak jsem ji s těžkou rukou zvedl, a už z vás dělali zpátečnického nevzdělance, který nepatří do této nové doby. Víte, člověk byl za tu víru tepán. Když se k ní přihlásil, tak nějakým způsobem dostal," vzpomíná pater Šíma.

Máte svědomí?

Vojtěch Šíma si z dětství pamatuje rozhovor, který náhodou nechtěně vyslechl v kostele mezi nějakým úředníkem a farářem. Onen úředník se svěřoval faráři, že má strach, že ho kvůli víře a chození do kostela vyhodí z práce:

„Pan farář mu řekl, že má přeci svědomí a ať se chová podle něj. No a ten člověk přestal chodit do kostela," vzpomíná Šíma, kterému tenkrát došlo, že pro víru se člověk musí rozhodnout a být ochotný pro ni i něco obětovat. I když se člověku nechce, má nechuť, přinese mu to potíže, má zůstat věrný vztahu k Bohu: „Pater Pavlík říkával, že život není ‚cochcárna', že si děláš, co chceš. Máš přeci nějaké zásady a ty uskutečňuješ," vysvětluje Vojtěch Šíma.

Po základní škole mohl Vojtěch Šíma, i když si vysnil kněžství, pokračovat pouze na zemědělský učňák nebo rovnou nastoupit jako dělník do JZD.

Soudruzi mu studium nedovolili, i když měl předpoklady pokračovat na škole s maturitou, která byla podmínkou pro studium teologie. Vojtěch si tedy vybral učňák nevalné úrovně.

Učitelé, kteří si všimli jeho studijního talentu, mu umožnili přestoupit na zemědělskou střední školu s maturitou. Po ní ho čekala dvouletá vojna u tankistů v Českých Budějovicích.

Velitel Ivan už nechtěl být Ivanem

Dva roky vojny v letech 1968–1970 Vojtěchu Šímovi pro budoucí kněžské povolání mnoho nepřinesly: „Pochopil jsem, že ti velitelé jsou prostě bezcharakterní banda," vypráví Šíma, který prožil v uniformě i 21. srpen 1968.

Vojáci, kteří měli bránit Československo, když bylo přepadeno Sovětským svazem, nedostali příslušné rozkazy. Měli zvláštní a těžko uskutečnitelný pokyn, že se nesmí nechat odzbrojit, kdyby přišla sovětská vojska, ale přitom nesmí klást odpor. Českobudějovičtí tankisté provedli jediné opatření – postavili tank do brány, aby se Sověti nedostali do kasáren.

A jak se v té době choval jeho velitel roty? „Jmenoval se Ivan. Byl to Slovák. A 21. srpna 1968 prohlásil: ‚Odo dneška už nie som Ivan! Odo dneška som Martin! A už píšte: rozkaz podpísal Martin!' Tak jsem si říkal, to je hezké, že nesouhlasí. Ani ne za týden přišel takový naštvaný ze štábu a povídá: ‚Píšte Ivan! Už nepíšte Martin!' Tak jsem si pomyslel, aha, už dostali instrukce, už vědí, čí jsou," vypráví se smíchem Vojtěch Šíma.

Jako vojenský staršina zajišťující materiální zabezpečení roty mohl ve službě nenápadně nahlédnout do svého kádrového spisu. Dočetl se o sobě pozoruhodné hodnocení: „Stálo tam, že jsem náboženský chanatik! Chanatik!," směje se kněz Vojtěch Šíma.

Co je to ta „krásná země, kde vody hučí"

V roce 1970 byl Vojtěch Šíma přijat do kněžského semináře v Litoměřicích. Seminář vedl do roku 1974 páter Josef Poul, kdysi zatčený Státní bezpečností už v prosinci 1948.

Tento bývalý politický vězeň se udržel v semináři i na začátku normalizace. V roce 1974 Poula vyhodili a ze semináře museli odejít další.

Vojtěch Šíma si pamatuje pátera Olejníka, který bohoslovce učil zpěvu. Na jednom studentském shromáždění s vedením školy a církevními tajemníky v kraji měli přítomní zazpívat hymnu.

A páter Olejník si vzal před zpěvem slovo: „On tu hymnu dokonale rozebral. Říkal, abychom se zamysleli nad tím, co to je ta krásná země?! To jsou ty charaktery, které se nedají ohnout! Voda hučí po lučinách. To jsou ty křestní prameny, milost Boží, která všechny prostupuje. My jsme pak tu hymnu zpívali nadšeně! No a potom vyletěl," vypráví Vojtěch Šíma.

Už na semináři ho spirituál oslovil, když se konalo první zasedání Pacem in terris v roce 1971, zda by se ho neúčastnil.

Vojtěch Šíma zprvu neodmítal, jen si chtěl nechat čas na rozmyšlenou: „A mně to nesedělo. Modlil jsem se a prosil Pána, co mám dělat? Představení to chtějí, ale mně to nesedí. V té chvíli mi bylo jasné, že ne. Šel jsem za spirituálem, že na ten sjezd nemohu. On se tvářil překvapeně, co že tak najednou. Tak jsem mu řekl, že jsem se modlil a jasně jsem vnímal – ne. A on na to, tak to nechoď! No, šel tam jiný," vzpomíná Šíma.

Přemýšlí tak o ústupcích režimu, které ve svém životě udělal. Vybavuje si, že mu tenkrát nepřišlo kontroverzní podepsat na národním výboru v kanceláři církevního tajemníka prohlášení, že nebude podrývat autoritu socialistického státu.

To byla podmínka, aby dostal souhlas k výkonu duchovní služby. Z dnešního pohledu se mu to zdá až příliš velký ústupek, byť to tenkrát nijak kompromisně nebral. Tento formální „závazek“ loajality k socialismu podepisovali všichni kněží.

Moc na sebe neupozorňuj

Po vysvěcení v roce 1974 odsloužil první mši svatou, tedy „primici“, v 6 hodin ráno v Uherském Hradišti v kostele sv. Františka Xaverského. Vzpomíná na milé překvapení, kostel byl plný. To z pohraničí neznal.

Na faře trávil čas se starými kněžími, kteří mu vyprávěli o pracovních táborech, komunistických kriminálech.

Slýchával od nich: „Moc na sebe neupozorňuj.“ Kněz Šíma se za normalizace zúčastňoval tajných schůzek s ostatními důvěryhodnými moravskými faráři.

Kromě společné modlitby promýšleli, jak distribuovat zakázanou duchovní literaturu, pomáhat mládeži a podobně. Vzpomíná na některé kolegy, kteří, aby mohli působit v pionýru a jiných mládežnických organizacích, vstoupili do Pacem in terris. To pro otce Vojtěcha Šímu bylo zcela nepřijatelné.

Prošel farnostmi v Uherském Hradišti, Starém Městě, Prostějově, nejdéle – šestnáct let – působil v Otrokovicích. Dnes žije na Velehradě v tamním Poutním domě Stojanov, kde vede duchovní cvičení.

Celé vyprávění Mons. Vojtěcha Šímy si lze poslechnout na stránkách Českého rozhlasu Plus.

Gratulace členům SPCP

Mgr. Jana Slavíčková, emeritní sekretářka zemědělského výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, oslaví v pondělí 7. listopadu 2022 své 55. narozeniny.

Josef Šourek, student Právnické fakulty UK, oslaví v sobotu 12. listopadu 2022 své 25. narozeniny.

Periodikum *Zrcadlo církve,* Aktuality Společnosti pro církevní právo Praha – Brno – Olomouc – Stříbro – České Budějovice vydává a rozesílá Společnost pro církevní právo, z. s., Sudoměřská 25, 130 00 Praha 3.
Fotografie na titulní straně: 19. říjen 2022: podzimní trh právnické literatury v atriu Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Foto Jakub Nagy

Šéfredaktor: P. Jiří Rajmund Tretera OP
Zástupce šéfredaktora: Záboj Horák
Redaktor: Jakub Nagy
Layout: Marek Novák
Technický redaktor: Tomáš Grundza

Starší čísla online: spcp.prf.cuni.cz/aktuality. Zrcadlo církve vychází dvakrát měsíčně.
spcp@prf.cuni.cz
ISSN 2695-0111

Společnost
pro církevní právo

Ekologie a ekologická ohrožení,

související s válkou na Ukrajině

84. přednáškový večer Společnosti pro církevní právo

Doc. JUDr. Vojtěch Stejskal, Ph.D., vedoucí Katedry práva životního prostředí Právnické fakulty Univerzity Karlovy: Dopady války na Ukrajině na životní prostředí a přírodu z pohledu práva

Matouš Horák, statkář z Podbrdí: Praktické dopady války na Ukrajině na české zemědělství

9. listopadu 2022
17:00

Právnická fakulta Univerzity Karlovy
náměstí Curieových 901/7, Praha 1
sál č. 38 (přízemí)

Více na spcp.prf.cuni.cz